

Naisaktivisti Shatha Besarani taistelee Irakin naisten oikeuksien puolesta



Besarani vieraili Suomessa UNIFEM:in vieraana YK:n päivänä 24. lokakuuta 2003.

Vapaus merkitsee minulle, että voin liikkua turvallisesti kotona, työssä ja kadulla. Voin käydä töissä ja tienata säädyllistä palkkaa. Eikä minun tarvitse pelätä lasteni puolesta. Oikeuksiani ei rikota. Voin sanoa suoraan mielipiteeni sekä kirjoittaa ja keskustella epäkohdista. Saan kulkea mieleisissäni vaatteissa. Pystyn hengittämään vapaasti!

Näin sanoo Shatha Besarani, joka toimii Iraqi Women for Peace and Democracy -järjestössä. Hän on koulutukseltaan lääkäri ja erikoistunut gynekologiaan. Hän lähti Irakista vuonna 1980 opiskelemaan Moskovaan ja muutti jouluna 1990 Lontooseen, jossa on asunut siitä lähtien. Besarani on naimisissa ja hänellä on kolme lasta.

Besarani on maltillinen shiia-uskonnon edustaja. Vuodesta 2003 alkaen hän on vierailut säännöllisesti jälleen Irakissa.

Tilanne Irakissa on tyrmistytävä. Sydämeni haken, olen vihainen. Irakissa ei ole tarpeeksi vettä tai sähköä. Kaikki on kallista ja kaikesta täytyy taistella, jopa kaupassa käydessä. Vanhan lihankin hinta on pilvissä. Musiikki- ja alkoholikaupat on suljettu. Ylihinnoiteltua bensiniä ostaakseen täytyy jonottaa viisi tuntia. Kaikkein pahinta on kuitenkin turvattu- muus, kuvailee Besarani.

Amerikkalaisten pitäisi vetäytyä Irakista

Vuosiin emme kyenneet koskemaan Saddam Husseinin, koska Yhdysvaltojen hallinto tuki häntä. Jos amerikkalaiset jäävät tänne, vuosien päästäkään meillä ei tule olemaan vapautta, josta unelmoimme. Saddaminn kannattajien, fundamentalistien ja amerikkalaisia vastustavien ryhmittyminen sekava uskonnollinen kirjo on luonut olosuhteet, joissa varsinkin naisten on lähes mahdoton elää, sanoo Besarani.

Naiset suojautuvat huivilla koko ulkomaailmalta?

Lähes kaikki naiset peittävät nykyään itsensä huivilla.

Ehkäpä se on suojautumista koko ulkomaailmaa vastaan, pohtii Besarani.

Jo Saddaminn aikana oli vaarallista olla kaunis nainen. Julma yksinvaltiainen tapatti muutoksia ajaneita aktivistinaisia syyttämällä heitä prostituoiduiksi. Tämä henki on Shatha Besarannin mielestä yhä läsnä Irakissa.

Bagdadin kaduilla liikkuminen on naisille hengenvaarallista.

Istuimme ystävättäreni kanssa juttelemaan autossa. Emme olleet peittäneet hiuksiamme huivein, ja niinpä jotkut miehet alkoivat kivittää autoamme, hän kertoo.

Rakastan Bagdadia, mutta se on kuin iso likainen vankila nykyään. Korruptio on huijaa. Kaikki Irakin jälleerakentamiseen tarkoitettu raha on hävinnyt miesten taskuihin. Jos nainen haluaa töitä, hänen täytyy lahjoa työnantajansa, ellei muuten, niin lahjoittamalla esimerkiksi kuuden kuukauden palkansa työnantajalleen, Besarani kertoo.

Naiset Irakissa ovat varuillaan. Naisia raiskataan kotona, töissä ja ihan missä vaan. Päivittäinen elämä on hankalaa. Lapset saavat käydä kyllä koulua, mutta kuinka moni heistä ei tulekaan takaisin koulusta, koska

on joutunut pommin tai miinan uhriksi?

Maaseudulla vielä vaikeampaa

Kaikki naiset taistelevat oikeuksistaan, niin köyhät kuin rikkaatkin. Bagdadissa ollessaan Besarani törmäsi joka päivä kadulla naiseen, joka myi itse kirjoittamiaan pamfletteja tienaten rahaa poikiensa kuolemasta ja miehensä vammautumisesta selvittääkseen.

Bagdadissa ei ole kuitenkaan niin rankkaa kuin Etelä-Irakissa tällä hetkellä. Eräältä vakavasti loukkaantuneelta lapselta evättiin sairaalaohito, koska äiti ei käyttänyt huivia.

Ennen niin vapaamielisessä Najafin kaupungissa Bagdadista etelään muutama naisopiskelija otettiin kiinni, heitä hakattiin, heidän hiuksensa ajeltiin ja heidän vaatteensa revittiin. – Kun paikalle sattuneet toimittajat kysyivät poliisilta, että miksi toimitte näin, heille vastattiin, että koska naisopiskelijat käyttivät farkkuja.

Naisjärjestö kerää todistusaineistoa väkivallasta

Iraqi Women for Peace and Democracy -järjestö yrittää koota todistusaineistoa naisiin kohdistuvista väärinkäytöksistä ja väkivaltaisuuksista. Toiminta vaatii paljon aikaa.

Nykyisen hallituksen järjestäytyminen kesti kauan, kun miehet keskittyivät taisteluun vallasta. 48 prosenttia parlamentista on uskonnollisten ryhmien hallussa, 31 prosenttia edustajista on naisia.

Suurin osa naisista kuuluu uskonnollisiin ryhmitty-miin ja puolueisiin, joita johtavat miehet. Päätökset ovat miesten tekemiä.

Naisjohtoinen puolue Irakissa voisi Shatha Besarannin mielestä olla mahdollinen, mutta kukaan nainen ei Irakissa halua joutua salamurhaajien uhriksi. Pelkästään puoluekentällä toimivia naisia vastaan on tehty useita tappoiskuja.

Besarannia huolestuttaa myös se, että järjestöt toimivat sekavasti ja yrittävät tehdä kaikkea yhtä aikaa. Suurin osa irakilaisista naisjärjestöistä ei ymmärrä organisaation toimintamalleja, mutta silti naiset perustavat järjestöjä selvittääkseen ja tehdäkseen töitä.

Tarvitaan oikeita lakeja ohjaamaan toimintaa

Besarani vaatii, että Irakin perustuslakiin on liitettävä naisen asemaa koskevia parannuksia, painettuja lakeja, joihin on mahdollista vedota.

Islamilaisen sharia-lain mukaan miehet voivat naida yhä neljä vaimoa. Vaimoja ja heidän lapsiaan ei kuitenkaan kohdella samanarvoisesti. Sharia-lain voisi Besarannin mielestä liittää osaksi perustuslakia, mutta hän korostaa, että naisten asemaa ja oikeuksia ei sen perusteella saa polkea.

Kaikesta huolimatta Shatha Besarani luottaa Irakin tulevaisuuteen ja naisiin, jotka toimivat määrätietoisesti olosuhteiden muuttamiseksi.

Tarvitsemme viidestä kymmeneen vuotta saadaksemme asiat kuntoon. Miesten kanssa on neuvoteltava, vaikka se ei olekaan helppoa. Naisten on taisteltava oikeuksiansa puolesta. Jos korruptio saataisiin kuriin, jokaiselle riittäisi leipää pöydälle, sillä Irak on rikas maa, muistuttaa Besarani.

Teksti & kuva Päivi Nikkilä

Haastattelu on tehty Lontoossa 29. kesäkuuta 2005.

Tohtori Naba Al Barrak vieraili Suomessa viime syksynä UNIFEMin vieraana. Hän on sen jälkeen aika ajoin viestinyt Bagdadin kurjista ja yhä kurjemmista olosuhteista. Naiset Bagdadissa ovat todella uupuneita ja toivovat ensisijaisesti turvallisuuden palautumista. Ohessa Dr. Nabann viesti lukijaillemme.

Iraq is burning now

Iraq is burning right now. We live amongst terrible chaos. Iraq's new constitution curtails women's rights if it refers to Sharia law as "the main source" for legislation. Iraq's former constitution from 1959 was the best family law within the Middle East in that it protected women and family rights.

During 2004 under the regime of governing counsel rule 137 was drafted. It states that Personal Status Law is to be legislated according to person's religion and sect.

This is very difficult to apply and very dangerous for family life. Women activists fought against the rule and eventually managed to abolish it.

In the interim constitution (TAL), Sharia law was, however, again referred to as an "important source" for legislation. Important women's achievement in the TAL is the quota for women, there has to be 25% women in all decision making organs.

The drafting of Iraq's Constitution starts from nil in respect to the International treaties to which Iraq is a part. The article on basic freedoms does grant rights mentioned within these International treaties but these rights are only to be awarded if they do not oppose the rules of Sharia. We really need women's support to change this.

Thank you very much for thinking of us. Best regards,

Dr. Naba

WWW.KALEVALAKORU.FI

ELÄMÄN ALKU

Se syntyylläsi uusia kokemuksia ja onnien hetkiä kantajalleen.
Design Marja Suria

14K kulta tai hopea
syntöittinen kvartsi, amethysti, menipinka tai kalsedoni
kivet veittelellä luotellalla
riipus, kulta 275 - 3900€, hopea 120 - 1300€
riipuskoru, kulta 390 - 500€
hopea 190 - 1000€
korvakoru, kulta 320 - 400€
hopea 125 - 140€

KALEVALA KORU -MYYPÄLÄT:
UNIONINKATU 25, 00170 HELSINKI
STRÖMBERGINTIE 1, 00380 HELSINKI
HELSINKI-VÄRTÄÄM LENTOKASMA, Keskus- ja Keskus-
VALTUUTETUT KALEVALA KORU -KAUPPIAAT Raissa Mäkelä

KALEVALA
JEWELRY

Nuorten vallankumousta odotellessa

Suomen UNIFEMin paikallistoimikunta-konsepti on vertaansa vailla: missään muualla maailmassa ei ole tällaista, koko maan kattavaa naisten verkostoa kehitysmaiden naisten asialla.

Paikallistoimikuntatyö on paikoin aivan hultvattoman hauskaa ja välillä taas tappavan rasittavaa, kuten kaikki tiedämme. Aina se kuitenkin antaa hyvän tunteen siitä, että on ollut teke-mässä jotain tärkeää. Olipa sitten kyseessä taidenäyttelyn lattian pesu tai arpojen myynti torilla.

Rahan kerääminen Afganistanin tyttöjen ja naisten taloihin on hyvä tavoite ja siitä on myös helppo puhua toreilla ja turuilla ihmisille.

UNIFEM on toiminut Suomessa ensi vuonna 25 vuotta ja monet paikallistoimikuntien aktiivit ovat olleet mukana koko ajan. Se on uskomattoman hieno suoritus ja todistaa todellisesta sitoutumisesta.

Myyös monet puheenjohtajat ovat uskollisesti vetäneet ryhmäänsä vuodesta toiseen, milloin isommalla ja milloin pienemmällä menestyksellä.

Koko UNIFEMin toiminnan kannalta on nyt tärkeää saada mukaan entistä enemmän nuoria. Siihen pääkonttorista viritetty jäsenhankintakampanja Maija Vilkkumaan kasvoilla juuri tähtää.

Uusien puheenjohtajien valinnassa kannattaa olla avarakatseinen ja etsiä aktiivista, innokasta ja kehitys- ja naisasioista kiinnostunutta vetäjää hieman totuttujen piirien

ulkopuoleltakin. Sillä uutta verta tarvitaan, muuten toiminta sammuu entisten vetäjien väyässä.

Pienellä paikkakunnalla UNIFEMin kaltainen järjestö helposti leimautuu puheenjohtajansa mukaan. Olisikin tärkeää päästä sellaiseen rutiiniin järjestön pyörittämisessä, että myös paikkakuntaohtaisesti haettaisiin mahdollisimman tasa- ja monipuolisesti uusia naisia mukaan työhön ja varsinkin johtaville paikoille.

UNIFEM on kaikkien naisten järjestö. Uudistusprosessin myös paikallistasolla soisi etenevän niin, että sujuva yhteistyö nuorten ja kokeneempien naisten kanssa löytäisi sellaisen uoman, jossa kaikkien ikäpolvien parhaat resurssit saadaan toimimaan yhdessä maailman kehitysmaiden naisten aseman parantamiseksi.

Tytöt, siskot, äidit, tädit ja isoäidit, kaikki mahtuvat samaan UNIFEMiin.

Lisäksi ottaisimme miellettämme mukaan näihin globaaleihin talkoisiin avarasti maailmaa katsovia, kehityskysymyksistä kiinnostuneita miehiä.



Eeva Koskinen

Suomen UNIFEMin vpj
Salon paikallistoimikunnan jäsen

Iso-Britannia tukee Kongon vaaliprosessia

Iso-Britannia on myöntänyt 800 000 puntaa tukeakseen naisten ottamista mukaan vaaliprosessiin Kongon demokraattisessa tasavallassa. Rahoitus myönnettiin UNIFEMin projektille, joka pyrkii varmistamaan naisten mukanaolon prosessissa. Projekti pyrkii vaikuttamaan eri instituutioihin ja organisaatioihin, jotta ymmärrettäisiin naisten osallistumisen tärkeys Kongon rauhanrakentamistyössä.

Tietoa pakolaisnaisiin kohdistuvasta väkivallasta Etelä-Amerikassa

UNIFEM järjestää keskustelutilaisuuksia naisiin, erityisesti pakolaisnaisiin kohdistuvasta väkivallasta Ecuadorissa ja Kolumbiassa. Tilaisuudet on suunnattu sekä miehille että naisille ja niissä pyritään antamaan tietoa, miten väkivaltaa kokeneet pakolaisnaiset voivat saada apua. UNIFEM järjestää tilaisuudet yhteistyössä rauhanjärjestö CEMPROC:n sekä katolisen, pakolaistyötä tekevän jesuiittajärjestön kanssa. UNIFEMin tukena tilaisuuksien järjestämisessä toimii YK:n pakolaisjärjestö UNHCR.

Sopimus naisten ihmisoikeuksista Meksikossa

Meksikon senaatti ja UNIFEM allekirjoittivat naisten ihmisoikeuksien vahvistamiseen pyrkivän sopimuksen kesäkuussa. Sopimus edistää kansainvälisen ihmisoikeuslainsäädännön ottamista huomioon Meksikon lainsäädännössä. Naisten asemaa korostavan sopimuksen odotetaan myös lisäävän yhteiskunnallista vakautta ja rauhaa Meksikossa.